

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 215/2019

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Ε΄

Συνεδρίαση της 6^{ης} Νοεμβρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αθηνά Αλεφάντη, Ιωάννης Χατζηνέκουρας, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγήτρια: Παρασκευή Μίληση, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 55113/29-9-2019 έγγραφο του Υπουργείου Δικαιοσύνης/Γεν Δ/νση Διοίκηση Δικαιοσύνης, Διεθνών Νομικών Σχέσεων & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ερώτημα: Ερωτάται εάν η απονομή χάριτος σε δικηγόρο που έχει απολέσει την ιδιότητά του, λόγω αμετάκλητης καταδίκης για αδίκημα που συνεπάγεται έκπτωση από το δικηγορικό λειτούργημα, επιφέρει ανάκτηση της ιδιότητάς του, παρά την αντίθετη ρύθμιση του άρθρου 27 του Κώδικα Δικηγόρων, και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, εάν απαιτείται αίτηση επαναδιορισμού ή η ανάκτηση της ιδιότητας επέρχεται αυτοδικαίως.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την με αριθ. 608B,737/2013 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Πειραιώς ο Μ.Π., Δικηγόρος Πειραιά, καταδικάσθηκε σε ποινή φυλάκισης δώδεκα (12) μηνών, για το αδίκημα της απάτης επί δικαστηρίω. Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη με τη με αριθ. 609/2014 απόφαση του Ζ' Ποινικού Τμήματος του Αρείου Πάγου.
2. Κατόπιν τούτου, η αρμόδια Γεν. Δ/ση Διοίκησης Δικαιοσύνης, Διεθνών Νομικών Σχέσεων & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του τότε Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 6 παρ. 3 περ. β', 7 παρ. 1 περ. α' και 7 παρ. 3 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων», εξέδωσε την με αριθ. 67222/18-8-2014 διαπιστωτική πράξη περί αποβολής της δικηγορικής του ιδιότητας, περίληψη της οποίας δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 1160/28-8-2014, τ. Γ'). Σημειώνεται, επίσης, ότι, με την με αριθ. 584A,608Γ,628/2013 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Πειραιώς, ο Μ.Π. καταδικάσθηκε σε ποινή φυλάκισης δέκα (10) μηνών, για τα αδικήματα της απόπειρας απάτης ιδιαίτερα μεγάλης αξίας επί δικαστηρίω κατ' εξακολούθηση και της συκοφαντικής δυσφήμισης κατ' εξακολούθηση.
3. Κατά της ανωτέρω διαπιστωτικής πράξης ο Μ.Π. άσκησε αίτηση ακύρωσης, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, επί της οποίας εκδόθηκε η με αριθ. 2496/2015 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, που την απέρριψε.
4. Ακολούθως, με το από 19-6-2019 π.δ/μα (ΦΕΚ 1126/1-7-2019, τ.Γ') που εκδόθηκε με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χαρίτων, ήρθαν οι κατά νόμο συνέπειες που απορρέουν από τις καταδίκες του, *«προκειμένου να ανακτήσει τη δικηγορική του ιδιότητα»*.
5. Ήδη, δε, ο Μ.Π., αφού ορκίστηκε και επανεγγράφηκε στο μητρώο των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, στις 10-7-2019, με την από 15-7-2019 αίτησή του προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ζητά, από την αρμόδια Δ/ση Δικηγορικού

Λειτουργήματος του Υπουργείου Δικαιοσύνης, έγγραφη βεβαίωση περί αυτοδίκαιης ανάκτησης της απολεσθείσας δικηγορικής του ιδιότητας.

6. Ενόψει των ανωτέρω, προκύπτει προβληματισμός της Υπηρεσίας, σχετικά με το αν είναι δυνατή η ικανοποίηση του αιτήματος αυτού.

Νομοθετικό Πλαίσιο

7. Στο άρθρο 47 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι : «1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει το δικαίωμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και γνώμη συμβουλίου που συγκροτείται κατά πλειοψηφία από δικαστές, να χαρίζει, μετατρέπει ή μετριάζει τις ποινές που επιβάλλουν τα δικαστήρια, καθώς και να αίρει τις κάθε είδους νόμιμες συνέπειες ποινών που έχουν επιβληθεί και εκτιθεί.»

Στις διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 3, 7 παρ. 1, 3 και 27 παρ. 1 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 6 «Προϋποθέσεις δικηγορικής ιδιότητας – Κωλύματα»

«Ο δικηγόρος πρέπει: 1. .... 2. .... 3. Να μην έχει καταδικαστεί αμετάκλητα: α) για κακούργημα, β) για τα εγκλήματα της κλοπής, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, νόθευσης, δωροδοκίας, τοκογλυφίας, ψευδορκίας, απάτης και απιστίας. 4. .... 5 .... 6. ....»

Άρθρο 7 παρ. 1-3:

«1. Αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου και διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος:

α) Εκείνος που στο πρόσωπο του συντρέχει περίπτωση από αυτές που αποκλείουν τη δυνατότητα διορισμού του ως δικηγόρου κατά τις διατάξεις του Κώδικα. β) .... γ) ... δ) ... ε) ... 2..... 3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αυτεπάγγελτα ή ύστερα από αίτηση του οικείου δικηγορικού συλλόγου βεβαιώνει την απώλεια της ιδιότητας του δικηγόρου αφότου επήλθε το γεγονός που την προκάλεσε. Η απόφαση αυτή, ανακοινώνεται στον οικείο δικηγορικό σύλλογο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών και δικονομικών πράξεων που διενήργησε ο δικηγόρος μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης δεν θίγεται.»

Άρθρο 27 παρ. 1:

«1. Δικηγόρος, που παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτούργημα, δύναται να επαναδιορισθεί, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) χρόνια από την παραίτηση του

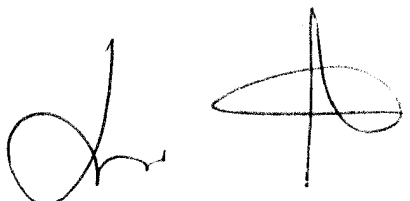
ή και μετά την πάροδο της πενταετίας υπό την προϋπόθεση ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική. Δεν επιτρέπεται επαναδιορισμός δικηγόρου που απώλεσε την δικηγορική ιδιότητα λόγω καταδίκης του από ποινικό δικαστήριο για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή του έχει επιβληθεί ποινή οριστικής παύσης από το ανώτατο πειθαρχικό.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

8. Σε περίπτωση καταδίκης δικηγόρου για αδίκημα από εκείνα που συνιστούν κωλύματα διορισμού, κατά το άρθρο 6 παρ. 3 του Δικηγορικού Κώδικα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η απάτη, ο καταδικασθείς αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου, διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος, εκδίδεται, δε, σχετική διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, με την οποία βεβαιώνεται το γεγονός της διαγραφής του. Επαναδιορισμός δικηγόρου, ο οποίος απώλεσε την δικηγορική ιδιότητα, λόγω της καταδίκης του για κάποιο από τα παραπάνω αδικήματα, δεν επιτρέπεται.

9. Κατά την έννοια της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 47 παρ. 1, όπως η διάταξη αυτή έχει παγίως ερμηνευθεί από τη νομολογία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει την εξουσία να αίρει, με π.δ., τις πάσης φύσεως εκ του νόμου συνέπειες από καταγνωσθείσα ποινή, η δε, λόγω της αποκατάστασης αυτής, ανάκτηση από τον καταδικασθέντα των δικαιωμάτων του, κατ' εφαρμογή της επιμέρους νομοθεσίας, επέρχεται ανεξαρτήτως εάν στη σχετική νομοθεσία υπάρχει αντίστοιχη θετική ή αρνητική ρύθμιση (ΣτΕ 2588/2004, Γν. ΝΣΚ 215/2013). Η ως άνω απονομή χάριτος δεν επιφέρει την εξαφάνιση, αναδρομικώς, της καταδικαστικής ποινικής απόφασης ούτε την άρση, αναδρομικώς, των άλλων αποτελεσμάτων της καταδίκης, αλλά απλώς συνεπάγεται την άρση, για το μέλλον, όλων των στερήσεων και ανικανοτήτων που είχαν επέλθει ως συνέπεια της καταδίκης αυτής (ΣτΕ 2588/2004, ΣτΕ 4057/2005 κ.α.), είτε αυτές είχαν απαγγελθεί με την καταδικαστική

απόφαση είτε επήλθαν με βάση άλλες ειδικές διατάξεις, εξαιτίας της καταδίκης (Ολομ. ΑΠ 12/2003, Γν. ΝΣΚ 202/1997). Η παραπάνω αποκατάσταση έχει την έννοια ότι οι συνέπειες τη καταδίκης δεν επιτρέπεται να ληφθούν υπόψη εφεξής, αυτές καθ' εαυτές, ως παρακωλυτικό της ασκήσεως άλλων δικαιωμάτων γεγονός, χωρίς, ωστόσο, να αναβιώνει η, λόγω της επελθούσας εκπτώσεως, καταλυθείσα εργασιακή σχέση. Τα αποτελέσματα, δε, της απονομής χάριτος επέρχονται από τη δημοσίευση του σχετικού διατάγματος με το οποίο χορηγήθηκε (ΣτΕ 3454/1997, Γν. ΝΣΚ 366/2007).

10. Περαιτέρω, γίνεται δεκτό από τη νομολογία και τη θεωρία ότι η άρση των συνεπειών της ποινικής καταδίκης θεμελιώνει δικαίωμα νέου διορισμού ή επαναδιορισμού του αποκατασταθέντος, εφόσον αυτός υποβάλει σχετικό αίτημα, δεδομένο ότι «αναβιώνουν» στο πρόσωπό του οι προϋποθέσεις διορισμού (ΣτΕ 2588/2004, Γν. ΝΣΚ 215/2013), και υπό την αναγκαία προϋπόθεση ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις διορισμού ή επαναδιορισμού (ΣτΕ 2588/2004) (ειδικότερη η άποψη ότι με την απονομή χάριτος δεν δημιουργείται, άνευ άλλου τινός, υποχρέωση επανασυστάσεως της εργασιακής σχέσης για το μέλλον, όπως συμβαίνει σε περίπτωση που στη σχετική νομοθεσία δεν προβλέπεται δυνατότητα επαναδιορισμού (Ολομ. ΑΠ 12/2003, Γν. ΝΣΚ 202/1997), περίπτωση ωστόσο, που δεν συντρέχει εν προκειμένω).

Διάταξη της σχετικής νομοθεσίας η οποία αποκλείει τον επαναδιορισμό εκείνου που εξέπεσε, συνεπεία καταδίκης, μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ του π.δ. περί απονομής χάριτος, με το οποίο ήρθαν οι συνέπειές της (όπως η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 εδ. β' του Κώδικα Δικηγόρων), είναι ανίσχυρη και δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, ως αντικείμενη στη συνταγματική διάταξη του άρθρου 47 παρ. 1 Σ. (ΣτΕ 2588/2004, Γνωμ.ΝΣΚ 202/1997).

11. Σύμφωνα με όλα τα προαναφερόμενα, στην προκειμένη περίπτωση, μετά τη δημοσίευση του από 19-6-2019 π.δ., με το οποίο ήρθαν οι κατά νόμο συνέπειες που απορρέουν, μεταξύ άλλων, και από την καταδίκη του Μ.Π., Δικηγόρου, για την αξιόποινη πράξη της απάτης επί δικαστηρίω, προκειμένου να ανακτήσει τη δικηγορική του ιδιότητα, δεν υφίσταται ως προς αυτόν το κώλυμα επαναδιορισμού που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 4194/2013 και έχει δικαίωμα να ζητήσει τον επαναδιορισμό του, για το μέλλον, υπό την προϋπόθεση,

βεβαίως, ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

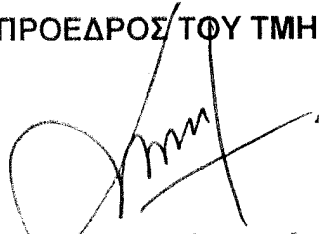
Απάντηση

11. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ότι α) με την απονομή χάριτος στο Μ.Π., Δικηγόρο που έχει απολέσει την ιδιότητά του, λόγω αμετάκλητης καταδίκης για αδίκημα που συνεπάγεται έκπτωση από το δικηγορικό λειτούργημα, δεν επέρχεται αυτοδίκαιη ανάκτηση της δικηγορικής του ιδιότητας, αλλά γεννάται δικαίωμα επαναδιορισμού του, για το μέλλον, παρά την αντίθετη ρύθμιση του εδαφίου β' της παρ. 1 του άρθρου 27 του Κώδικα Δικηγόρων και β) ο επαναδιορισμός επιτρέπεται, κατόπιν αιτήσεώς του, υπό την προϋπόθεση ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν όλες οι εκ της οικείας νομοθεσίας προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

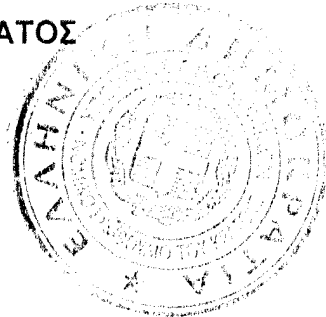
Θεωρήθηκε

Αθήνα 15-11-2019

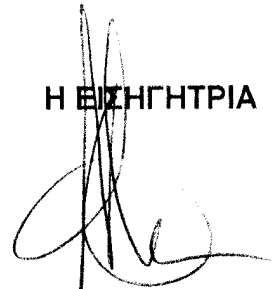
Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Παρασκευή Μίληση
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.